

NÂNG CAO NĂNG LỰC TRUNG TÂM ỨNG DỤNG TIẾN BỘ KH&CN - GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN KH&CN CỦA LẠNG SƠN

TS LƯƠNG ĐĂNG NINH

Giám đốc Sở KH&CN tỉnh Lạng Sơn

Trong những năm qua, tỉnh Lạng Sơn đã đạt được những thành tựu quan trọng trong phát triển kinh tế - xã hội. Có được những thành tựu đó là nhờ sự quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo sát sao của Tỉnh ủy, HĐND, UBND tỉnh, trong đó đặc biệt quan trọng là đẩy mạnh ứng dụng các tiến bộ khoa học và công nghệ (KH&CN) vào sản xuất và đời sống, coi đó là nhiệm vụ trọng tâm, hàng đầu của các cấp, các ngành trong tỉnh. Để thực hiện được nhiệm vụ nêu trên cũng như hình thành cầu nối giữa nghiên cứu và thực tiễn, Lạng Sơn coi việc nâng cao năng lực cho Trung tâm Ứng dụng tiến bộ KH&CN như một giải pháp phát triển KH&CN của tỉnh.

Trồng dưa trong nhà lưới tại Trung tâm Ứng dụng tiến bộ KH&CN Lạng Sơn

KH&CN từng bước đóng vai trò quan trọng trong phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh

Việc đẩy mạnh ứng dụng tiến bộ KH&CN trong sản xuất và đời sống là một trong những giải pháp ưu tiên và xuyên suốt trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa nông nghiệp, nông thôn ở nước ta. Vì vậy, cùng với cả nước Lạng Sơn đã và đang từng bước áp dụng các tiến bộ KH&CN vào sản xuất và đã thu được nhiều kết quả đáng khích lệ. Thông qua triển khai các chương trình, đề tài, dự án KH&CN đã mang lại nhiều kết quả rõ nét, góp phần giải quyết một số vấn đề đặt ra của tỉnh.

Trong trồng trọt, đã ứng dụng

công nghệ sinh học và công nghệ mới vào việc sản xuất các giống ngô lai, lúa lai, đỗ tương, khoai tây sạch bệnh, một số giống hoa chất lượng cao; xây dựng các vườn ươm, vườn cây mẹ đầu dòng phục vụ nhân giống phát triển cây ăn quả, xây dựng vườn cây công nghiệp năng suất, chất lượng cao như cây hồi; xác định quy mô sản xuất và sản xuất thử nghiệm sản phẩm Thạch đen; xây dựng các mô hình thâm canh rau sạch và cây ăn quả đặc sản như hồng Bảo Lâm, na Chi Lăng, quýt Bắc Sơn, nhãn, vải, chanh rừng... Ứng dụng các biện pháp kỹ thuật khắc phục hiện tượng rụng quả, điều khiển sự ra hoa để rải vụ thu hoạch các loại hoa quả. Tổng hợp nghiên cứu và phòng chống các loại sâu bệnh hại

cho cây hồng, na, quýt, sầu gai hại ngô...

Trong chăn nuôi, đã xây dựng mô hình khảo nghiệm các loài vật nuôi như tắc kè, nhím, vịt Kỳ Lừa, sản xuất tinh lợn ngoại hướng nạc, giống gà hoa lương phượng, thâm canh và cải tạo đàn bò địa phương theo phương thức lai tạo giống, Sind hóa đàn bò và xây dựng đồng cỏ chăn nuôi. Nghiên cứu về tổ chức, quản lý, cơ chế chính sách đối với dịch vụ sản xuất nông nghiệp, nông thôn.

Nghiên cứu, điều tra, khảo sát, thu thập, tổng hợp và phân tích các số liệu về tài nguyên, môi trường; xây dựng chiến lược bảo vệ môi trường tỉnh Lạng Sơn, sử dụng bền vững tài nguyên thiên nhiên; nghiên cứu, đánh giá nguồn ô nhiễm Asen, kim loại nặng trong nước sông Kỳ Cùng, đất, nước của thành phố Lạng Sơn... làm cơ sở, căn cứ khoa học phục vụ công tác quản lý và xây dựng các chiến lược, các chương trình phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh.

Ngoài ra, kết quả KH&CN đã góp phần vào việc sản xuất rượu đặc sản Mẫu Sơn bán công nghiệp; xây dựng mô hình làng nghề sản xuất rượu đặc sản Công Sơn tủa tại vùng núi Mẫu Sơn; xây dựng một số mô hình sản xuất, chế biến, bảo quản sau thu hoạch cho sản phẩm nông nghiệp như chiên chân không khoai tây, khoai môn, khoai lang, sấy tia hồng ngoại cho hồng, mận mật, trám, đóng lọ sản phẩm rau quả (măng ớt, trám), sấy bằng năng lượng mặt trời cho nhãn, vải...

Sự thành công của các chương trình, đề tài, dự án đã góp phần giải quyết được một phần nhu cầu thực tiễn của tỉnh; tăng thu nhập cho nông dân và tạo cho nông dân ý thức về sản xuất hàng hoá; tạo cầu

Thư trưởng Bộ KH&CN Chu Ngọc Anh (trái) thăm một cơ sở sản xuất nấm của Lạng Sơn

nối liên doanh, liên kết 4 nhà (nhà quản lý, nhà khoa học, nhà doanh nghiệp và nhà nông) thúc đẩy sản xuất theo hướng công nghiệp hoá và hiện đại hoá, góp phần thực hiện thắng lợi chương trình phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh hàng năm.

Phát huy vai trò của Trung tâm Ứng dụng tiến bộ KH&CN

Bên cạnh những kết quả đạt được thì sự phát triển kinh tế giữa các vùng chưa đồng đều, chưa bền vững, các tiến bộ KH&CN chưa thật sự gắn kết với thực tiễn, việc triển khai ứng dụng các công nghệ vào sản xuất còn chậm. Thực tế hiện nay, các thành phần kinh tế trên địa bàn tỉnh chưa quan tâm đầu tư một cách thỏa đáng cho KH&CN. Do vậy, việc ứng dụng và chuyển giao công nghệ trong sản xuất chưa mạnh và khả năng nhân rộng còn hạn chế.

Mặt khác, hiện nay đội ngũ các nhà khoa học tại địa phương còn thiếu và yếu, chưa có các chuyên gia giỏi đầu ngành, tính thụ động còn cao, chế độ đãi ngộ chưa đủ sức thu hút các nhà khoa học; cơ sở nghiên cứu chưa được quan tâm đầu tư đồng bộ, chưa đáp ứng các điều kiện cần và đủ cho các nhà khoa học nghiên cứu.

Để hình thành cầu nối giữa nghiên cứu và thực tiễn, áp dụng

các tiến bộ KH&CN, Sở KH&CN Lạng Sơn đã tham mưu cho UBND tỉnh thành lập Trung tâm Ứng dụng tiến bộ KH&CN, một đơn vị trực thuộc Sở KH&CN Lạng Sơn (Quyết định số 1885/QĐ-UB ngày 8.10.2003 của UBND tỉnh Lạng Sơn), với chức năng chính là nghiên cứu khoa học, thử nghiệm, ứng dụng và chuyển giao các thành tựu KH&CN vào sản xuất và đời sống để phục vụ phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh. Từ 2 biên chế ban đầu, năm 2004 được bổ sung thêm 1 biên chế, đến năm 2007 Trung tâm được bổ sung thêm 7 biên chế. Ngày 9.1.2008, UBND tỉnh đã ra Quyết định số 41/QĐ-UB về việc bổ sung nhiệm vụ, quyền hạn của Trung tâm Ứng dụng tiến bộ KH&CN và được bổ sung thêm 5 biên chế, đưa tổng số biên chế được giao là 15, với bộ máy đầy đủ các phòng ban chuyên môn, đáp ứng được chức năng nhiệm vụ được giao.

Trong những năm qua, Trung tâm Ứng dụng tiến bộ KH&CN đã áp dụng công nghệ nuôi cấy mô trong việc nhân nhanh các loại giống cây trồng, tạo ra nguồn giống cây trồng sạch bệnh, số lượng lớn, chất lượng đồng đều và chủ động trong việc sản xuất giống. Hiện nay, phòng nuôi cấy mô đang duy trì các loại giống cây trồng trong phòng thí nghiệm như: giống khoai tây Solara, Diamant, KT2, atlantic, PO3, TK961; các giống bạch đàn, cẩm chướng, cúc, đồng tiền, phong

lan, địa lan... Bình quân hàng năm, phòng nuôi cấy mô của Trung tâm sản xuất ra 35.000 cây, củ khoai tây và gần 10.000 cây invitro các loại. Hàng năm, Trung tâm thực hiện trồng cây và củ invitro khoai tây được trên 2.000 m², thu được trên 30.000 củ siêu nguyên chủng; xây dựng các mô hình trồng một số loại hoa như: cẩm chướng, cúc, đồng tiền... với tổng diện tích bình quân gần 300 m², bao gồm cả nhà lưới, nhà kính và ngoài vườn. Ngoài ra, Trung tâm còn có các khu vườn nghiên cứu đối với hoa phong lan, địa lan và một số loại cây trồng khác.

Trung tâm cũng tiến hành xây dựng các mô hình trình diễn tại các địa phương trong tỉnh: mô hình trồng dưa vàng trong nhà màn tiếp nhận từ Viện Khoa học Nông nghiệp Quảng Tây, Trung Quốc; mô hình trồng hoa ly, cúc, đồng tiền; mô hình trồng nấm; mô hình trồng khoai tây; mô hình sử dụng chế phẩm sinh học E.M trong xử lý môi trường... tiếp nhận từ các viện nghiên cứu, các trường đại học trong nước.

Để phát huy và thực hiện tốt chức năng, nhiệm vụ được giao, đóng góp ngày càng nhiều những kết quả để góp phần phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh thì việc đầu tư trang thiết bị, cơ sở vật chất và nguồn lực cho Trung tâm Ứng

dụng tiến bộ KH&CN là hết sức cần thiết. Khi mới thành lập, Trung tâm chỉ là một Tổ nuôi cấy mô với trang thiết bị và cơ sở vật chất thiếu thốn, chỉ có 1 phòng làm việc và 2 phòng nuôi cấy mô nằm chung trong trụ sở làm việc của Sở. Cùng với sự lớn mạnh về tổ chức, hàng năm Trung tâm đều được quan tâm đầu tư bằng nhiều hình thức như: thông qua các đề tài, dự án nghiên cứu; bổ sung trang thiết bị phục vụ công tác hàng năm... Đặc biệt, năm 2009 Trung tâm đã được đầu tư xây dựng trụ sở làm việc 3 tầng khang trang, 1 nhà xưởng sản xuất nấm nằm trên khu đất 18.000 m² với tổng kinh phí đầu tư xây dựng là 5,9 tỷ đồng; năm 2011 được đầu tư bổ sung trang thiết bị phục vụ phòng thí nghiệm, phòng nuôi cấy mô là 1,7 tỷ đồng và năm 2012 được đầu tư thiết bị, máy móc phục vụ công tác 0,4 tỷ đồng... Đến nay, Trung tâm đã có trụ sở làm việc riêng; các phòng chuyên môn kỹ thuật (phòng cấy mô tế bào thực vật, phòng nuôi cấy, phòng pha chế môi trường, kho hoá chất, vệ sinh dụng cụ, hấp tiệt trùng...); nhà kho nguyên liệu; xưởng sản xuất giống nấm; kho thành phẩm; nhà xưởng sản xuất chế phẩm vi sinh và giá thể; nhà kính ươm cây; hệ thống kho lạnh bảo quản giống khoai tây; lán nuôi trồng nấm các loại; ao chứa nước tưới cho vườn cây thực nghiệm; sân

tập kết nguyên vật liệu, sân phơi xử lý khoai tây, thiết bị phục vụ công tác chuyên môn...

Để tiếp tục củng cố về cơ sở vật chất theo tinh thần Quyết định 317/QĐ-TTg ngày 15.3.2012 của Thủ tướng Chính phủ, Trung tâm đã được UBND tỉnh ra Quyết định số 1487/QĐ-UBND và Quyết định số 1488/QĐ-UBND ngày 11.10.2012 phê duyệt 2 dự án: Đầu tư xây dựng trại thực nghiệm và các trang thiết bị kỹ thuật (tổng mức đầu tư gần 46 tỷ đồng, thời gian thực hiện từ 2013 đến 2017); Đầu tư bổ sung, nâng cấp và cải tạo phòng thí nghiệm, nhà xưởng và tăng cường trang thiết bị kỹ thuật (tổng mức đầu tư trên 20 tỷ đồng, thời gian thực hiện từ 2013 đến 2017). Bên cạnh đó, Dự án kiện toàn tổ chức, bộ máy, đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ cho cán bộ quản lý, kỹ thuật viên cũng đã được ghi trong danh mục đầu tư của tỉnh trong giai đoạn tiếp theo.

Như vậy, trong những năm qua, Trung tâm Ứng dụng tiến bộ KH&CN luôn được quan tâm đầu tư cả về vật chất cũng như đội ngũ cán bộ, viên chức, giúp nâng cao năng lực nghiên cứu, tiếp nhận công nghệ trong và ngoài nước trong giai đoạn phát triển hiện nay.

Phát huy những kết quả đã đạt được, với sự quan tâm đầu tư cơ sở vật chất của tỉnh, cùng với cơ chế hoạt động thích hợp, trong những năm tới Trung tâm Ứng dụng tiến bộ KH&CN sẽ trở thành một trong những đơn vị đầu đàn của tỉnh về đẩy mạnh ứng dụng tiến bộ KH&CN, phát huy tốt vai trò là cầu nối giữa khoa học và thực tiễn, đưa nhanh các tiến bộ KH&CN vào sản xuất và đời sống, góp phần phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh ■

Trồng hoa trong nhà lưới tại Trung tâm Ứng dụng tiến bộ KH&CN Lạng Sơn